గౌతమి

● శ్రీ పాలకోడేటి శ్రీరామశర్మ బి. ఏ.

★

'అమ్మా! యింతరాత్రివేళ నీదగ్గర కెందుకొచ్చావంటావేమో! యిక్కడికి యిప్పుడు నేను వంటరిగా రావడం, ప్రజలకీ, లోకానికీ విడ్డూరంగా, తప్పుగా కనిపిస్తే కనిపించవచ్చుకాని నాకూ నామనస్సుకీ మాత్రం అదితప్పుకాక ఒప్పుగానే కనిపిస్తూంది. నన్ను నీ కడుపులోపెట్టుకుని కాపాడాలి. వాళ్లు_వాళ్లుందే_ నన్ను చాలా బాధపెట్టేరు_హింసిస్తున్నారు_యింకా - యింకా కాల్చుకుతింటారు. నువ్వు ఒక్కర్తెవే నా బాధల్ని నివారణచేస్తావని వచ్చేను. తల్లీ! నిజమే! ప్రపంచానికి యీలోకానికి నాబాధ, నా మనస్సులోని అగ్నిజ్వాలలు యేంతెలుస్తాయి? నా కథంతా చెప్పమంటావా? అలానే చెప్తానమ్మా! నా గోడువింటాననేవారే లేరు. అయితే విను.'

♦ ♦ ♦ ♦

'యీ లోకపుటీర్ష్యా నేత్రాలు నాపై ప్రసరించకముందే యీ సంఘ దౌర్జన్యం, సంఘంలో ఉండే కుళ్లూ తెలుసుకోడానికి తగినఅవకాశము కలుగకముందే, నాచదువు చట్టుబండలుచేసి, పెళ్లంటే యేవిటో తెలీకమునుపే నాకు పెళ్లిచేశారు మావాళ్లంతాను. సరి కొన్నాళ్లకి పంపించమని ఉత్తరం. నేనింకా అత్తారింటిలో అడుగుపెట్టేనో లేదో, ప్రారంభం రణగొణధ్వని. యింతాదేనికి? నేను పట్నవాసంలో పెరిగేనుట, కొంతవరకూ చదువుకొన్నానుట. అసలుకారణం మావాళ్లు పెళ్లిలో యిస్తానన్న కట్నం అయిదువేలూ-ఆ సమయానికి కొద్దిగా సొమ్ము తక్కువవటంచేత ఓ వెయ్యిరూపాయిలు బాకీపెట్టి తరవాత యిస్తానన్నారు-అదీ కొంపమునిగింది. ఆ కారణంచేత నామీద విరుచుకుపడ్డారు వాళ్లంతా. రోజు అయిందానికీ కానిదానికీ రామ రావణయుద్ధం. అబ్బ! వారుఅనే ఒక్కొక్కమాట నా హృదయంలో గునపాల్లా గుచ్చుకున్నాయి_ నేనేం ఆయన్ని పాడవమన్నానా? తనకిబుద్ధిలేక తనుపతితుడై- పాడై నన్ను అధోగతిపాలు చేసిందికాక నా మూలాన్నే పాపం ఆయన పాడయ్యేట్ట. అబ్బ! అమ్మా! యీమాటలికపడలేను. సరే, పోనీనాకర్మం యిలా కాలింది అంచేత అంటారని సహించేను. ఎంతైనా ఆయన 'భర్త'కదాఅని ఆయనకి కావలసిన పనులన్నీ చేసేదాన్ని. మంచంమీంచి లేవగలుగుతే కదూ! కొంతకాలం బాధచేతో మరెందుచేతో ఆయనకూడా మాటికీ చీటికీ నామీద రొస రొసలాడేవారు. భగవంతుడా! యే జన్మలో చేసుకున్నపాపమో యిప్పుడు అనుభవించక తప్పుతుందా అని నా పూర్వజన్మ కర్మని తలుచుకుంటూ నాలో నేనే కుళ్లేదాన్ని. పోనీ మనసుకి కొంతశాంతి కలుగుతుందికదా అని ఏదేనాపుస్తకం చదువుకుంటే అప్పుడే ప్రారంభం 'ఓ! దీనికే చదువువచ్చు మరెవళ్లకీ యింతోటి చదువురానట్టు. ఏం పుణ్యమా పురుషార్థమా? ఎంతసేపు ఏదోపత్రికలూ, పేపర్లూ అవే కదూ? బూతులబుంగలు. అవి చదవడం. వాటిలో మళ్లే సంచరించడం. అవన్నీ చదివి నాకొడుక్కి యేమందో మా కొంపెట్టి'_అబ్బ చెప్పడానికి కష్టంగా ఉందమ్మా 'చంపేసి, మరో మొగుడితో లేచిపోదామని చూస్తోందట్లో_' అబ్బ ఆ ముక్కలన్నీ ఒక్కొక్కమాట ఒక్కొక్కగాయంచేసేయి యీ హృదయమ్మీద. భారత స్త్రీ హృదయం అంతముక్కిపోలేదని తెలుసుకోలేదు. భారతస్త్రీ యింకా అంతనీచంగా ప్రవర్తించడానికి సమకట్టలేదని తెలుసుకోలేక పోయారు పాపం.

పోనీ మావాళ్లెవళ్లేనా నాలుగురోజులు తీసుకెళ్తామంటే పంపరు. మా అన్నయ్యా నామీద చాలా దయగా ఉండేవాడు. నా దుస్థితిచూసి గుండె పగిలేటట్టు ఏడ్చేవాడు. అతను నాలుగురోజులపాటు పంప

మన్నాడు. వారికి పెళ్ళినాడిస్తానన్న కట్నంమాట తేల్చమన్నారు. అయినదంతా అయిపోగా అతనికి ముప్ఫై రూపాయిల ఉద్యోగం మిగిలింది. అతనేంవిటిస్తాడమ్మా! ఆధనంకోసమా నన్ను బాధలు పెట్టడం. పోనీ చదువుకున్నారుకదా వారికేనా ఆ జ్ఞానం ఉండకూడదూ?

నాబాధలుచూచి సహించలేక వాళ్లతో దెబ్బలాడి నన్ను తనయింటికి తీసుకొచ్చాడు. కొన్నాళ్లు గడచిపోయాయి. ఓ రోజున మాఅన్నయ్య ఏమనుకున్నాడో నాదగ్గిరకొచ్చి మెల్లగా 'అమ్మా నేనో మాటంటాను కోపంరాదుగద? ఆముక్క అనకూడదుకాని నీ కష్టాలు మరి చూడలేకుండా ఉన్నాను తల్లీ. నీకు పెళ్లయిందగ్గరనుంచీ ఓముచ్చటేనా యెరుగుదువూ? కంటినిండా నిద్ర కడుపునిండా భోజనంఉందీ? ఎప్పుడూదుఃఖం తప్ప. అతనుందే అభాజనుడు. ఎవరికీపనికిరాడు. మంచంమీంచి లేవలేని పొట్లపండు. అతను నీకు మూడుముళ్లూ వేసాడుకాబట్టి పేరుకిభర్తకాని అతనివల్ల ఒకరోజేనా సుఖమెరుగుదువూ? పైపెచ్చు కష్టాలుతప్ప_అంచేత_అమ్మా! అంచేత ఆభర్తను_వదిలేసి...' 'నీవేనా మాట్లాడుతున్నది. ఆయన్ని వదిలేసి మళ్లీపెళ్లి చేసుకొమ్మంటావా?' 'మ_ళ్లీ_పె_ళ్లి' అతనిగొంతు కంపించిపోయింది. నేత్రాల్లో అరుణజ్వాల ప్రజ్వలించింది. 'అవునమ్మా! మళ్లీపెళ్లి_ఏంతప్పా? మనధర్మ శాస్త్రాలలోనేఉంది. భార్య కాని, భర్తకాని ఏ ఒకరైనా కుదరదని, నిర్ధారణపడి ఏదీర్ఘవ్యాధిచే బాధపడుతూన్నా ఒకర్ని వకరు ఐదేళ్లలో ఒకమారేనా చూసుకోకపోయినా, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు లేకపోయినా, వారు ఆడదైనా మగాడైనా. విడాకులిచ్చి మళ్లీపెళ్లి చేసుకోవచ్చు' అని. 'అన్నయ్యా! నువ్వేనా మాట్లాడుతున్నది? భారత స్త్రీ యెంతకాలం భారత స్త్రీయో అంతకాలం అలాటిపని జరగనేరదు. భారతనారి అంత యెంగిలి మంగలం మాత్రం కాజాలదు. అంచేతనే మనభారతదేశం అన్నిదేశాలకీ తలమానికంలాఉంది. మళ్లీపెళ్లిఅని అనేశావే కాని, దాన్లోఉండే కష్టసుఖాలు గుర్తించావా? బాగాఆలోచించు. సంఘం నిన్నూ, నన్నూ బతకనిస్తుందా? యీ సనాతనులంతా విచ్చుకత్తులు నూరరూ! నిన్నూ నన్నూ నీకుపుట్టబోయే పిల్లల్ని అందర్నీ వెలివేస్తుందీ సంఘం. నిలవడానికినీడా తాగడానికినీళ్లూ పుట్టకుండా చెయ్యగలదీ మానవసంఘం' 'పోనీ నీ సౌఖ్యమే నాకుకావాలి. యీ సంఘాన్ని, మానవలోకాన్ని లక్ష్యపెట్టేవాడెవడు?' 'అన్నయ్యా! ఉత్తివెట్టితనం. లాభంలేదు. మనంయెదిరించలేం. యెందుకుకష్టపడతావు. అయినప్పటికీ యింకానారీలోకం అంతపతనావస్థకు రాలేదు. భారతస్త్రీలు మృగాలకన్నా కనాకష్టంగా అయేహీనావస్థకురాలేదు. నాప్రాణమేనా పోవడానికి సిద్ధపడతాను కాని అలాటిపనిమాత్రం చెయ్యలేను; క్షమించు. నామీదనీకున్న ప్రేమకి ధన్యవాదాలు' అన్నాను. మాఅన్నయ్య మరిమాట యెత్తలేదు-

అమ్మా! అంతటితోనా కష్టాలు గట్టెక్కుతేనా? వాళ్లని కాదని నన్ను మాఅన్నయ్య తీసుకొచ్చేట్ట. అంచేత వాళ్లగడప మరి యెక్కొద్దన్నారు. అసలుసంగతి కట్నంసొమ్ము. మా అన్నయ్యకి బోధపరచి యెన్నోఉత్తరాలు రాయించేను. కాని వాళ్లుపట్టువదుల్తేనా? 'అమ్మా! పోనీ నీకష్టాలు గట్టెక్కాయి. పీడవదిలింది, నాకోఅన్నదమ్ముడివి అనుకుంటాను. నాతోపాటే కలోగంజో నువ్వూ తాగుదుగాని. నీ ఒక్క పొట్టబరువైపోయిందా తల్లీ! చదువుకుంటే చదువుచెప్పిస్తా' నన్నాడు. అడుగంటిన ఆశాలత చిగిర్చింది. పోనీ ప్రపంచంలో యే సుఖంలేకపోయినా, నాజీవితంలో యీ పాటేనా దీపం వెలగబోతూన్నందుకు సంతోషించాను. నామనస్సుని రాయచేసుకున్నాను. నన్నుస్కూలికి పంపేడు అన్నయ్య.

ఓ సంవత్సరం గడిచింది. ఓరోజున మా వదిన ఏమో అన్నయ్యతో మాట్లాడుతూంది. అన్నయ్య గొంతు గద్గదికమైపోయింది. 'నువ్వుయెన్ని చెప్పినా ఆమాటలునమ్మను. అదిఅలాటిదికాదు_దానిహృదయం

నీకుతెలీదు—అలాటిదే అయితే, నేను పెళ్లి చేస్తానంటే వద్దని యిలాంటి పనికిలోబడుతుందా ?' అన్నాడు. నాగుండె ఝల్లుమంది. 'నేనుమాత్రం చూశానా—లోకులు కాకులన్నారు. లోకాన్ని ముయ్యడం మన వశమా ? మొగుడ్ని వదిలేసి, చదువుకుంటూంది—అది—అచ్చి—యింకా ఏమేమో గుసగుసలు ప్రారంభమయ్యాయి. మీరింకతలెత్తుకుని తిరగ్గలరూ ?—మనపరువుమర్యాదలు దక్కుతాయీ !' 'లోకంగుడ్డిది, దానికి చెవులేకాని కళ్లులేవు. అబ్బా ! అమాయకురాల్ని యెంతకష్టపెడుతూంది గుడ్డిప్రపంచం, నేనునమ్మలేను.' మరినేను వినలేకపోయాను. కళ్లుచీకట్లుకమ్మాయి. లోకం—పాడులోకం—పాపం నానుంచి మాఅన్నయ్యకి పరువుమర్యాదలుండవు. అబ్బా ! నాకర్మం యిలాఉంటే యెవరుతప్పిస్తారు. అమ్మా—యింక—తల్లీ ! గౌతమీ ! యింక యీకష్టాలు అనుభవించలేను. నానుంచి యెవరి పరువుమర్యాదలూ పోనక్కరలేదు. నీచల్లని కడుపులో చోటియ్యి. నాకదేపదివేలు. యింక యీ అభాగినికి నీ కంటెదిక్కులేదు. శాశ్వతానందం యియ్యి ! తల్లీ నన్ను నీలోకలుపుకో !—యివేనాతుదివందనాలు'

ఆంధ్రశిల్పి

తొలచినాఁడవు గండశిలలనే ఒకనూత్న శిల్ప సౌందర్యంబు చిందులాడ
మలచినాఁడవు చేవమ్రాఁకులనే శిల్ప శృంగార రసధునుల్ పొంగిపారల
కల్పించినాఁడవు కఠినలోహములనే లలితకలాశోభ మొలుకు లీల
చిత్రించినాఁడవు చీకు మృత్తికలనే జీవనజ్యోతులు జెలఁగుచుండ

ఆ మహాకలాకాంతినే భూమిలోన
వెలుఁగఁ జేసితివో నేఁడు తెలియరాదు
కవిని, నాకైన వచియింపు కలనునైన;
గాన మొనరింతు నీకళా గాథలెపుడు.

నీ మహోజ్జ్వలశిల్ప నిపుణత్వమున, నజంతాగుహా సీమ రత్నాలు మెరసె
నీ సృష్టిప్రతిభచే నిస్తుల శిల్పమ్ము ఎల్లొరా కొండలో వెల్లివిరిసె
నీ కళాకౌశల శ్రీకారణమ్మున హంపి నిలింపాలయంబు నయ్యె
నీ కల్పనా శక్తిచే కళామృతరాశి అమరావతీ స్తూప మందుఁదనరె

ఆ మహోత్కృష్ట శిల్ప భాగ్యంబునరసి
భవ్య భవదీయ సద్యశో భావగీతి
పాడుచున్నది సతతంబు భారతాంబ
ఆంధ్రశిల్పి ! ధన్యాత్ముఁడవయ్య నీవు !.

—వారణాసి వేంకటేశ్వరులు